

1. Předškolní vzdělávání

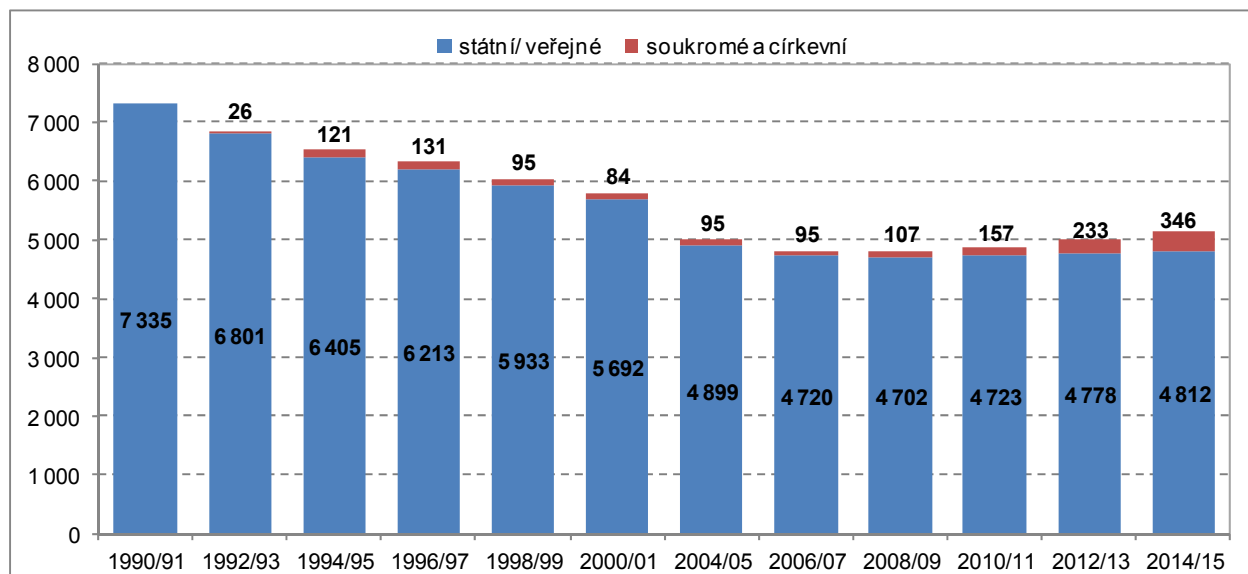
Předškolní vzdělávání v České republice zajišťují především mateřské školy, dále pak přípravné třídy a přípravný stupeň základní školy speciální. Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku, podílí se na jeho zdravém citovém, rozumovém a tělesném rozvoji a na osvojení základních pravidel chování, základních životních hodnot a mezilidských vztahů. Předškolní vzdělávání vytváří základní předpoklady pro pokračování ve vzdělávání, napomáhá vyrovnávat nerovnoměrnosti vývoje dětí před vstupem do základního vzdělávání a poskytuje speciálně pedagogickou péči dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.

Shrnutí údajů

V České republice ve školním roce 2014/15 zajišťovalo **předškolní vzdělávání** celkem 5 158 **mateřských škol**, z toho bylo 4 723 mateřských škol zřizovaných obcemi, 82 kraji, 7 zřizovalo MŠMT a 346 jich bylo soukromých či církevních. Tyto školy navštěvovalo celkem 367 603 dětí v 15 729 třídách. Celorepublikově připadá na jednu třídu průměrně 23,4 dětí. Nejpočetnější jsou třídy v Pardubickém kraji a v hlavním městě Praze s více než 24 dětmi v jedné třídě. Naopak nejméně dětí na jednu třídu připadá v Královéhradeckém a Středočeském kraji, a to 22,9 dětí.

Od počátku devadesátých let docházelo ke snižování počtu mateřských škol, Tento pokles se zastavil až kolem roku 2005. Ve školním roce 1990/91 bylo v provozu více než 7 300 mateřských škol, v roce 2005/06 pak pouze něco málo přes 4 800. Od roku 2005 pak počet mateřských škol mírně narůstal (mj. díky zřizování škol soukromých), až na současných 5 158 mateřských škol (viz graf č. 1).

Graf 1.: Vývoj počtu mateřských škol podle zřizovatele (vybrané školní roky)

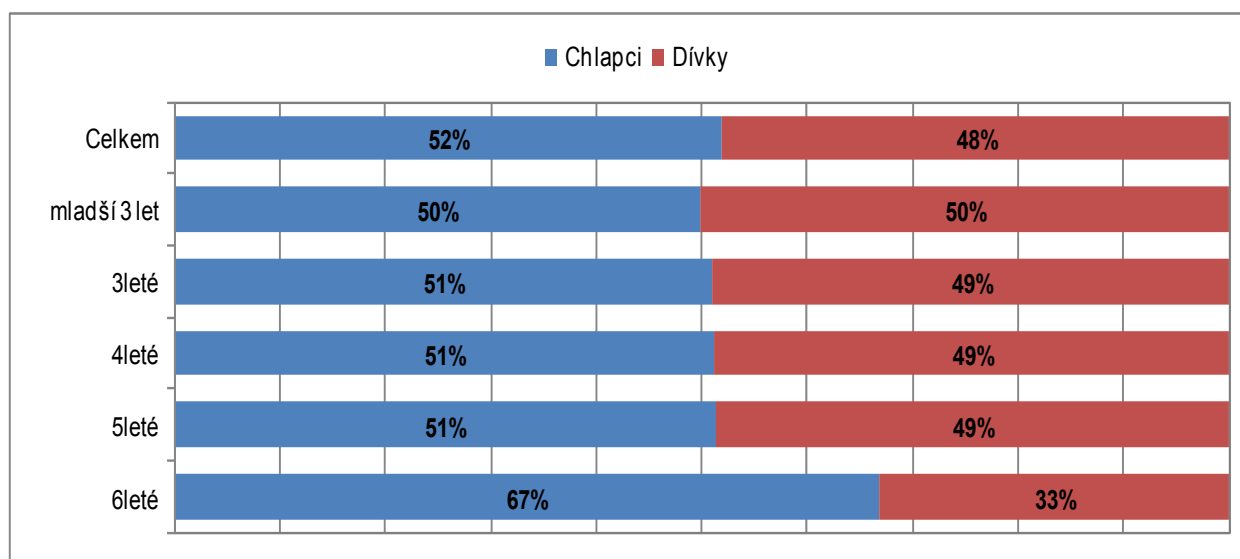
Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

Výuku v mateřských školách v roce 2015/15 zajišťovalo téměř 29,3 tisíc **učitelů**, resp. učitelek (přepočtené počty na plně zaměstnané). Z pohledu věku učitele lze konstatovat, že před deseti lety zajišťovalo výuku nejvíce učitelů z věkové skupiny 36 - 45 let, ve školním roce 2014/15 se tato hranice posunula a učitelé předškolního vzdělávání jsou převážně ve věku 46 – 55 let.

Vzdělávání v mateřských školách je zajišťováno především ženami, přestože během posledních 10 let dochází k mírnému nárůstu počtu učitelů – mužů. Zatímco ve školním roce 2005/06 bylo v České republice jen 18 pedagogů mužského pohlaví, ve školním roce 2014/15 jich bylo již více než 132.

Co se týče **věkového složení dětí**, navštěvujících předškolní vzdělávání, vzrostly od roku 2005/06 především počty tříletých a mladších dětí a to o celých 39 % z 93,4 tisíc ve školním roce 2005/06 na 130 tisíc ve školním roce 2014/15. Počty čtyřletých a pětiletých v tomto období vzrostly přibližně o 29 %. Tento stav je dán především nárůstem populace příslušných věkových skupin. Počty předškoláků se za posledních 10 let stále pohybují okolo 20,5 tis. Podíl dívek v jednotlivých věkových skupinách kopíruje populační trend. Ve školním roce 2014/15 tvořily tříleté, čtyřleté i pětileté dívky necelých 50 % z celkového počtu stejně starých dětí navštěvujících MŠ. Výjimku tvoří šestileté dívky, které představovaly jen 33 % z celkového počtu 6letých dětí navštěvujících mateřské školy. Tento údaj naznačuje trend odkládání povinné školní docházky především u chlapců.

Graf 2.: Struktura dětí v mateřských školách podle pohlaví a věku, 2014/15

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

Zařízení předškolního vzdělávání resp. mateřské školy navštěvují také **děti cizí státní příslušnosti**. Jejich celkové počty ve školním roce 2014/15 přesáhly hranici 7 tisíc, což je více než dvojnásobek počtu, který byl před deseti lety (3 213).

Předškolní vzdělávání zahrnuje také **školy s přípravnými třídami**, které lze rozlišit na základní školy běžné a základní školy pro děti a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Přípravné třídy a přípravný stupeň základní školy speciální zřizují pouze obce nebo kraje. Počet škol s těmito třídami každoročně narůstá a narůstá i počet dětí tyto třídy navštěvujících. Ve školním roce 2005/06 bylo v přípravných třídách celkem 1,4 tisíce dětí, ve školním roce 2010/11 již 2,9 tisíc a ve školním roce 2014/15 celkem 3,8 tisíc dětí.

Tab. 1.: Vývoj předškolního vzdělávání od roku 2005/06

	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Mateřské školy										
školy	4 834	4 815	4 808	4 809	4 826	4 880	4 931	5 011	5 085	5 158
třídy	12 409	12 494	12 698	13 035	13 452	13 988	14 481	14 972	15 390	15 729
děti	282 183	285 419	291 194	301 620	314 008	328 612	342 521	354 340	363 568	367 603
učitelé	22 485	22 368	22 744	23 568	24 584	25 737	26 781	27 739	28 583	29 283
Přípravné třídy ZŠ										
děti	1 441	1 713	1 929	2 028	2 410	2 922	3 055	3 480	3 520	3 819
učitelé	235	243	281	276	295
Přípravný stupeň ZŠ speciální										
děti	326	251	196	198	253	248	274	284	264	268
učitelé	100	76	52	80	46	45	51	43	42	46

Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, 2015

V **přípravném stupni základní školy speciální** se ve školním roce 2014/2015 vzdělávalo 268 dětí. Jedná se převážně o žáky se závažnějším postižením, kteří zde plní předškolní vzdělávání. Během uplynulých deseti školních let počty dětí v přípravném stupni kolísaly a zejména v posledních 5 letech nezaznamenaly významný vývoj.